AUSTAVINDEN

ORGAN FOR VIDREK GRENDELAG

ÅRG.9 1987 NR.3

POTETOPPTAKING

FØR

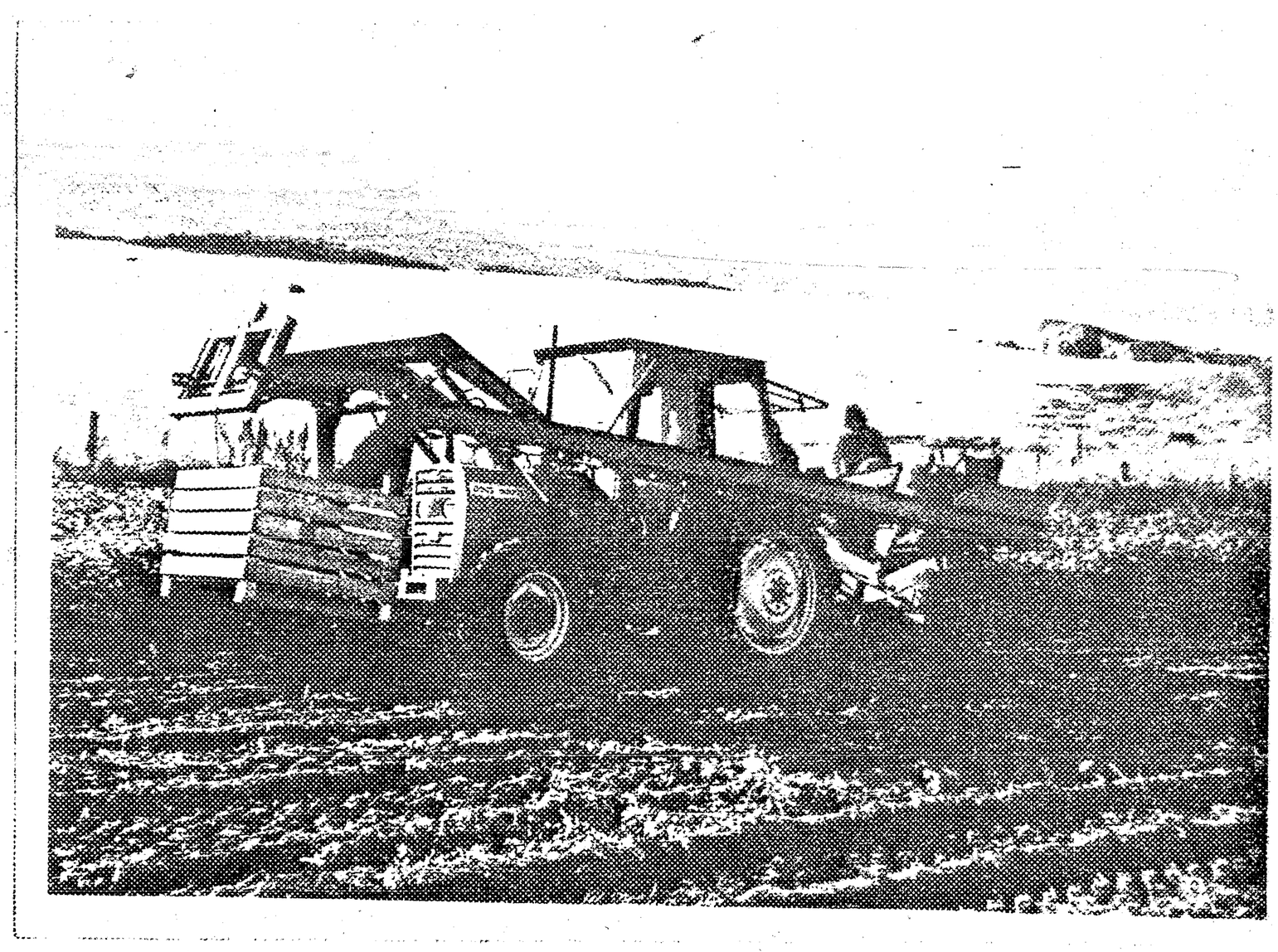

OG NÅ

Smånytt fra bygda

JULEBASAR

Vi ber alle sette et stort kryss i kalenderen på den 28. november. Da holdes det basar på grendehuset. Møt opp, få en prat med kjente over en kopp god kaffe og prøv om vinnerlykka fremdeles er den gamle gode. Vell møtt!

PÅ VOLLEN

er nu fjøset helt borte, og det går stadig fremover med garagen.

SLUTT PÅ VANNMANGELEN

Nu er det forhåpentligvis slutt på vannkjøringa for Kåre Bjerke lund om vinteren. Vannverket har fått boret etter vann, og vann ble funnet djupt nede i berget. Sammen med vannet fra storelva, regner vannverket med at behovet skal bli dekket.

HELÅRSVEI

Det meldes at det nu skal være framkommelig med bil hele året på Brubakken, etter at veien er blitt grusa opp med grus fra eget grustak.

VANLEDNINGA

forsyner "byggefeltet" på sommerfjøsbakkan er skiftet ut i løpet av sommeren. Dermed skal også demmes vannproblemer være løst, håper vi.

AMCAR - TREFF

På fenesset ble det i sommer en gang arangert treff for medlemmer av Amcar-klubben i Narvik. Grill og bilprat sto på programmet, forteller bygdas ene medlem Gaute. Det var unge Eidissen, " The King of Potato Country " som var vært.

SLEKTSTREFF

11. og 12. Juli ble det avholdt treff for etterkommerne av Amalie og Edvart Ravn. Det meldes om stor deltakelse. Austavinden ble lovet en artikkel om begivenheta, fra en av deltakerne fra Harstad, men den er ikke nådd frem i det vi går i trykken. Men vi håper å komme tilbake med den i neste nummer.

ST. HANS

Også i år ble det arrangert St.Hansfest ved Kjerkestein, med godt oppmøte og stort bål, pølsegrilling, sekkeløp og stor pilkastermesterskap.

SKOLESTART

Da sommerferien var over, og skola starta opp igjen, var også tida kommet for Ole Magnus Olsen. Ole Magnus er nu blitt stor gutt, og kan dagli sees med ransel på skolebussen til og fra Håkvik.

ELGJAKT

Fra formann Jon Martin i grunneierlaget meldes det at i det det gjenstår ei uke av elgjakta, har jaktlaget fra Ballangen som i år har leid vallet skutt to dyr. Det var ei ku og en kalv, dermed er halve kvota tatt, og det gjenstår en okse og en valgfri.

FIRMANYTT

Det meldes at et nytt firma i anleggsgartnerbransen, er etablert i Narvik. Den ene av de tre innehaverne, er Bård Jensen, som er utdannet anleggsgartner.

JULENUMMERET

For alle de av våre lesere som ønsker å overaske oss med stoff til vårt Jule nummer, ber vi om at dere er ute i god tid. Red.

Vi gratulerer Olga Dahl, som fyller 60 år 1. november, Lilly Kongsbakk, som fylte 70 år 29. august og til slutt storjubilanten Gyda Ravn, som fylte 90 år 15. okt.

Storfiskerne

Tre blad Bjerkelund på Vidrek tok storkveita på 85 kg i Skjomen.

Storfiskerne kan man med rette kalle dem, Kenneth, Erling og han Kåre Bjerkelund. De dro nemli i sommer opp ei storkveita på hele 85 kilo, ja bare haue veide sine 8,5 kilo ! Redskapen va gangvad, for de som har vett på sånt.
Av bilde ser vi at storfesken va litt av et syn, og det va det mange som syntes, da de fikk se den.
Like etter at storkveita va kommen over båtripa, kom Skogøy på tur inn Sjomen med turista, de fikk øye på kveita, stoppa og dermed va storkveita en meget fotografert fesk.

Kveita va fin og feit i fesken, og ble til mange gode middager rundt om i de Bjerkelundske hjem !

For 48år siden-- -- -- -- --

.....var denne langstrakte bygda vår et levende lite samfund. Nyveien (nå E 6) hadde avløst den ofte stormfulle transporten til byen. Men, - butikken/ posten var samlingsstedet hvor alle møtte alle,-temmelig ofte. Da kunne en høre at menneskene var glade. Rungende, utendørs lattersalver var vanlig "ekko" - mens en venta på posten.

Den gang var 50 øre mange penger !
Klesdrakten var gummikalosjer , og vidre oppetter var det heimgjorte strømper, lester, bukser, arbeidsskjorter, dongry/ vindjakker og flatluer. "Spontanakajoner" fra "dør til dør" var det også. Det er interessant, men kanskje mest vemodig å rydde i gamle papirer. Og det tar l a n g, l a n g tid!

En blir sittende der å tenke! Og en ser for seg situasjonen slik den var for 48 - 50 år siden.

Se på denne lista!
For bygdas mange innvandrere, (misforstå meg riktig) barn og ungdommer, -vil de aller fleste navn være ukjendt. - Muligens blir det smil og latter når en ser h v a som blei gitt.

Vi få som kjenner alle personene bak navnene, kan med glede og sikkerhet gå god for hjertelaget. Husk! Det var andre - og mindre forhold i bygda da - enn nå det er. Alt var gitt etter beste evne - for å hjelpe våre finske naboer som var tvunget til krig. - - - - - - - - -

Tre mnd. senere var det en ny "spontaninnsamling". Og for de få her i bygda som ikke hadde rømt fra hus og heim, la de i en strysekk, (som en unggutt sprang rundt med) strømper, undertøy, skjorter, -ja, alt de kunne avstå i den redsel og forvirring som d a rådde. Sekken blei tømt i Gjerdhågsvingen.

N å var det våte, frosne og forkomne engelske unggutter og voksne menn. Som trengte bygdas hjelp, og fikk det, under de forhold som da rådde. De som husker og gjerne vil berette kan fortsette herfra.

Bygda er fortsatt like langstrakt som for 48- 50 år siden. Men kanskje mye mere kjendt,- internationalt, kommunalt,

lokalt og ellers på personlista. Idag bor det også folk i alle hus. Alle "jobber"! Ungene også! -- Men "småungene" har lengst arbeidsdag. De må ut av senga i 6- ½7 tia, og er ikke hjemme,- eller å treffe for langt utpå ettermiddagen. . . . . !

"Dei gamle fjell i syning om er alltid eins å sjå."

(Pensjonistene jobber også!) . . .Sett fra Storhågen.

Kjøgekke til Finnland

I anledning oppropet i kringkasting og presse, om å skaffe 50.000 kjøgekke fra Norge til Finnland snarest muleg, har Politimesterkontoret i telefonen kunngjort sig til de forskjellige kretser i kommune, med indholdende anmodning om, at enhver gjør sitt beste til denne nødvendige hjelp til den finske arme, som jo også har krigen for oss. Han ydes med engang

Han tegner sig her og kjøgekke modtas med tak hjemme.

Kaupmann Kongsbakk	1 kjøgekke - utstyrt
Oline Pedersen	1 pr. skjemper, 1 skjeff og tobakk
Johan Eriksen	1 pr. skjemper
Birgit Pedersen	5 kroner.
H. Kristiansen	2 - " -
Elisabeth Hansen	1 gensere, 1 skjeff, 1 termosflaske
Steinmark	1 skjeff
Oluf Olsen	1 sprøkekrige
Marie Mikalsen og Ottervåg	1 pr. vøtter 2 kroner
Ole O. Olsen	1,80 kr
Einer Rønne	1,50 kr
Gudrun Olsen	2,00 "
Olaf Hamme	2,00 "
Kristian Thomassen	2,00 "
Annie Strand	1,50 " og 1 par vøtter
Verad.	

Familien Rosås 2 kr
Agnes Raun 1 kr et gjet
Hemming Raun, Skjervik - 2 kr.
Erlend Kristiansen 1,50
+ 0.40 = Tilsk. 6.70

Dags dato mottatt 1 brukt og 2 nye ryggsekker til Finnland.-
m/ div. innhold i den brukte og i den ene nye, hvorfor herved kvitteres.

Ankenes formannskapskontor, Narvik, 3. januar 1946.

Mikkelsen.

sekr.-

Sanitetsforeninger i Ofoten skal ha fellestreff på Vidrek

Vel 100 kvinner møtes — hovedforedrag om AIDS

Fk. tirsdag, 1. september, blir litt av en merkedag for bygda Vidrek og grendehuset der. Da vil nemlig medlemmene i samtlige 10 sanitetsforeninger i Ofoten komme sammen til både hygge og nytte.

Ingebjørg Eilertsen er formann i Vidrek Sanitetsforening, og i en samtale med Ofotens Tidende forteller hun at det er påmeldt i alt 104 medlemmer fra disse 10 sanitetsforeningene: Narvik, Ofotbanen, Nygård, Bjerkvik, Herjangen, Beisfjord, Håkvik, Skjomdal, Myrnes i Evenes, samt den arrangerende forening.

Man møtes tirsdag kl 18.00, og ett av innslagene i programmet er foredrag av helsesjef Harald Andreassen i Narvik om det aktuelle tema AIDS. De enkelte foreninger skal legge frem sine beretninger om virksomheten det siste året, det blir sang, musikk, hyggelig samvær, og bevertning. Selv om grendehuset på Vidrek ikke er av de største, håper man at det vil bli plass til alle, man har faktisk «prøvesittet» og funnet at det vil gå.

Vidrek Sanitetsforening er i år 55 år, og også dette vil bli markert. Det er 16 år siden sist man hadde et så stort sanitetsmøte på Vidrek. Ingebjørg Eilertsen har vært formann de siste par år, men før det var hun i 17 år foreningens kasserer.

Faksimile av artikkel som sto i Ofotens Tidene Torsdag 27. aug. i år.

SANITETSMÖTE

Den 1. september i år, var det stormønstring på grendehuset, og vel hundre damer fra sanitetsforeningen i Ofoten kom til fellesmøte her på Virak . Det var representanter fra Skjomdal, Håkvik, Beisfjord, Narvik Nygård, Bjerkvik, Herjangen og Myrnes i Evenes. OG OFOTBANEN.

Etter hvert som gymsalen fyltes med folk ble det mer hektisk på kjøkkenet. Kaffekjelen og termoskannen blei fylt av den livsviktige svarte væsken som alle er så avhengig av. I tillegg blei ket ene smørbrødfatet etter det andre avduket, så hjemmeforeninga hadde jobba godt på formiddagen. Da blei alle smørbrød fatan gjort klare, og en god del av kvinnene i bygda som ikke er innskrevet SOM medlemmer, stod også på og hjalp til.

Da klokka slo 1800, var alle på plass, og forkvinnen, Ingebjørg, ønsket alle hjertelig velkommen, Det var akkurat på dagen 16 år siden Virak Sanitetsforening sist sto som arrangør av fellesmøtet.

Statslege Harald Andreassen blei ønsket spesielt velkommen og skulle holde foredrag om Aids, litt lenger ut på ettermiddagen . Ingebjørg leste så opp litt historikk om Saniteten i bygda, og det tilbakeblikket var Austavindens utsendte medarbeider så heldig å få låne, så den følger ubeskåret etter dette innlegget.

Jørn stilte som tekniker under møtet , for det var klart til videovisning, og i et såpass stort rom med mange tilhørere, hadde mikrofonen en viktig funksjon.

Så ble det servert kaffe og smørbrød, og nydelige bløt-og gelekaker, prydet alle bordene. Mat og kaker var godt beregnet, så ingen hadde grunn til å gå sultne fra bordan.

Etter kaffen gjennomførte Harald Andreassen sitt foredrag om Aids og som avsluttet med en svensk undervisningfilm om samme emnet.

Så kom hver Sanitet forening med sine beretninger. og det var utrolig å høre hva de hadde utrettet . Alt fra gaver til forskjellige institusjoner og foreninger med flere titalls tusener, til arangering av turer, hyggekvelder på gamle- og sykehjem, og bygging av eldreboliger. En imponerende innsats.
Etterpå sluttet møtet av som det startet, med hele salen i sang.

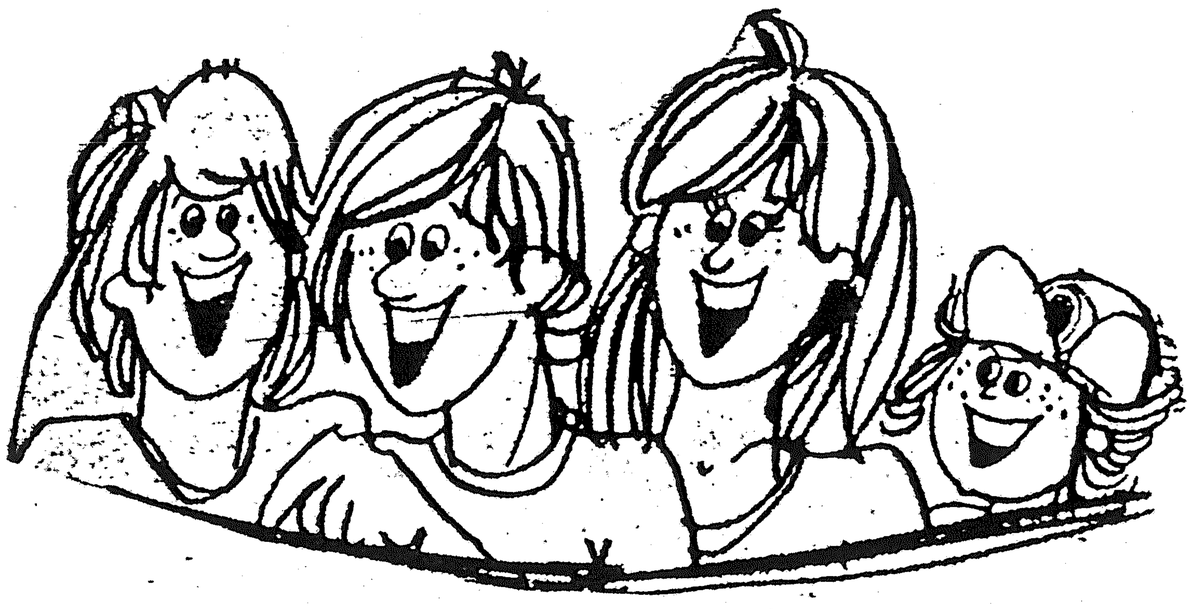

KH.

LITT HISTORIKK OM VIRAK SANITETSFORENING.

I forbindelse med fellesmøtet for sanitetsforeningene i Ofoten som var samla her 1. september, blei det gjort et tilbakeblikk i foreningas virke, og det høres sånn ut:

Virak sanitetsforening blei starta 5. januar 1932. Vi hadde 55 års jubileum i år.
Det første møtet blei holdt på Gjerdhaugen, i Gunnhild Kristoffersen's hjem, og det var mora hennes som blei formann.
Det var da 23 innskrevne medlemmer, - og vi har fremdeles 2 av disse som aktive arbeidere i foreninga, tross svak helse og høy alder.
Fra begynnelsen var første tirsdag i måneden møtedag, og det har vi holdt fast ved frem til nå.
Allerede 1 år etter stiftelsen var det blitt 36 medlemmer, derav 6 menn, - det aller største medlemstallet som foreninga har hatt, var i 1947 med 466 betalende. I dag har vi 27

I august 1932 var det sammenkomst hvor dr. Sandberg holdt foredrag om ernæringsspørsmål som var et svært aktuelt arbeidsfelt i den tida.
Samme høsten blei det innkjøpt sykekurv, - og det eksisterer fremdeles.

I 1933 var det utsending fra foreninga til landsmøtet på Lillehammer, - og det må en kunne si var storartet for ei lita forening i de dagene.

Sommeren 1934 holdt foreningen opplysningsmøte hvor dr. Astrup var til stede og viste lysbilder om kreft. Samme høst fikk man i stand skolebarnsundersøkelse hvor dr. Akre deltok. Likeså blei det gjort innkjøp av tran til skolebarna.

1935 kjøpte sanitetsforeninga vekt til skolen, og det har veid mykje staselig folk, - den er fremdeles å finne på grendehuset.

1936 begynte man årlig innbetaling på kr. 25,- til sanitetssøster, - denne ideen var det dr. Akre som satte ut i live.

1937 var det utsending til kretsmøtet.
Under krigen var saniteten behjelpelig med utdeling av "svenske-pakker" som kommunen ordna med.
Så kom noen år med svært sparsomme nedskrevne opplysninger om foreningen virke.

Men i 1954 begynte et storartet arbeide for bygdas folk - badesaka. Fram til da hadde nærsagt alle i bygda benytta stamp på kjøkkengolvet. En eventyrlig innsats gjorde at bare vel 1 år gikk med før man innvidde karbad og badstu. Kommunen sleit seg med og laga 3 dusjer samtidig til bruk for skolebarna bl.a.. De første 3 årene benytta vi vannkommen til kommunen, - men den som mangt anna i kommunen tørkes bort, så sanitetsforeninga gikk i gang med å lage egen komme og førte frem vatn heile året til skolebruk også.
I "anleggsperioden" viste det seg at det var ubeskrivelig mykje "ja-mennesker" i mannfolkflokken - og blant ungene. De henta stein i fjære og kjørte til veies og mura opp heile kommen. Heile grøfta var handspålagt etter nedlegging av røran.

I 1954 sendte vi første gang bidrag til sykepleieskolen i Bodø. Vi begynte likeså det samme året og bistå ved skjermbileunder-søkelsene her på skolen.

Badet var en velsignelse for bygdefolket og holdtes åpent minst hver 14.dag. Ei av sanitetskjerringan hadde "vakt" hver gang, - de tok imot 1 krone for voksne og 50 øre for barn, - det steig visst litt med lavindeksen etter som årene gikk. For denne summen fikk man boltre seg i vann og badstu inntil 2 timer.
I slutten av 60-tallet hadde så mange anskaffa sēg bad heime at utgiftene blei større enn inntekta, - så vi så oss nødt til å slutte badelivet i fellesrom her i grenda.

Sanitetsforeninga har gjennom årenes løp sørga for kjøp av bord og stoler, dekketøy, kokekar m.m. som er i bruk ved nærmest hver anledning her på grendehuset nå. I disse dager styrer vi med innkjøp av oppvaskmaskin på grendehusets kjøkken.

Vi har ei adoptivdatter i SOS-barnebyer i Korea som vi betaler til og har svært god kontakt med gjennom brev og bilder.

I 1973 ble katastrofelasarettet for Ofoten flytta hit. Det består av senger m/tilbehør, forbinningsmateriell og en del kirurgisk utstyr.

Vi som så mange andre sanitetsforeninger i det ganske land strir med at det er lenge siden de aller fleste var ung og sprek - det trenges nye krefter i saniteten. Med heldigvis har det grodd frem masse yngre damer og menn i foreningene, - og vi ønsker det samme her - derfor vil vi forsøke å holde møter hver 14.dag i høst, med forskjellig møtetid. Den 1.tirsdagen i måneden skal vi som før begynne kl. 18.00 og den 3.tirsdagen i måneden skal vi begynne kl 20.00 slik at de som ikke kan slippe fra heim og barn tidligere, har muligheten for å delta. Vårt håp er jo at det kan lykkes også her å få ungt blod i saniteten.

$$$

På basaren til Virak sanitetsforening blei de følgende vinnere:

1 brett i sølvplett	Lilly Kongsbakk
1 sengetøysett	Tove og Edmund Ravn
1 heklet løper	Ingrid Olsen
1 strikket genser (10)	Kristine Foshaug
1 TV-kanne	Per Helge Sivertsen
10 kg. farin	Hans Arne Johansen
1 duk med servietter	Kenneth Bjerkelund
1 heklet løper	Berit Rønning
1 fag soveromsgardiner	Sigrund Krogstad
1 strikket barnegenser	Lilly Kongsbakk
1 sengetøysett	Britt Laukvik
1 heklet løper	Sigfrid Indregard
1 åkle	Lilly Kongsbakk
1 TV kanne	Elsa og Reidar Strand
1 veggteppe	Alfred Nygård
1 bløtkakefat med kake	Fam. Berg
1 bordlampe med skjerm	Anna Ravn
1 hardangerløper	Anne Grethe Henriksen
1 lastebil	Clary Stensland
1 flanellslaken	Liv Overvåg
1 blomstervase	Gunnar Hansen
1 biljekk	Anita Bjerkelund
1 glasskål	Ole Magnus Olsen
1 sett kjøkkenredskaper	Anita Olsen
1 husholdningsvekt	Fride Nilsen

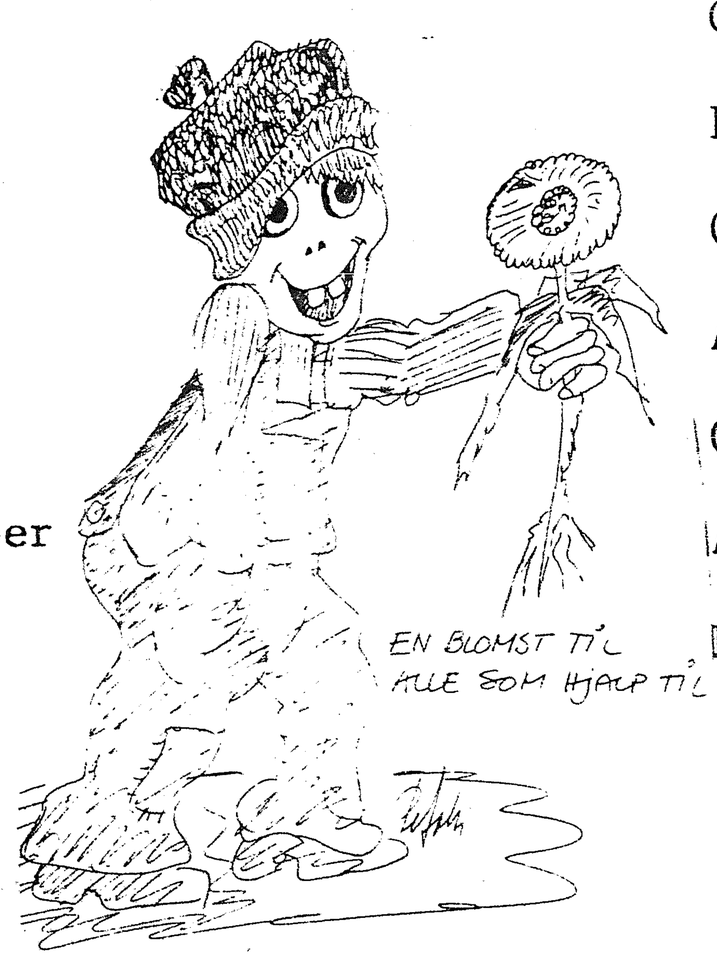

Bærtid

Av Trond B. Hansen

Du Gud, du Gud, - dette e ho Gurine
E du oppe? Klokka e ti over syv
Å korr æ tulle, - klart du e oppe
Dæm si det jo så vælsigna godt læseran:
Du ser tell oss alle, både dag og natt
Kan vi prat litt nu, - men ikke så lenge, - æ må sætte brødeig.
Ho Alvilde, datter mi kjem hjem, - ja, ho ville nu besøke mor si nån daga nu i bærtia.
Og æ var heilt fri førr brød, ja æ tok mæ sjøl bare ett par sokkerkavringa tell morrakaffen i da

Ka si du?
Sku æ ikke ha drokke mer enn to koppa kaffe?
Ja, ja Gud, æ veit det æ har så dårlig mage, æ ska prøv å passe mæ, men det e nu så godt med en kaffetår i femtia
Æ ville nu prate om moltebæra, - men du Gud mens æ huske det vesst han Karl laupe ut på bærmyran dine i dag, så se tell at han får tørt på føten når han kjem hjem?
Ja, han var nu sånn en slaur han Karl, når han levde her, hos mæ
For bort på myran med dårlige gummistøvla og gikk sæ våt, - og ikke ville han skifte når han kom hjem, - det var ikke så nøye sa han, ja en ordentlig tosk var han
Før moltemyre har du vell der opp hoss dæ, Gud?

Ka si du?
Treng ikke han Karl å gå på myra meir?
Nei, du veit det vell du, - han Karl var nu så plaga med den hofta si, den han slo så stygt da han datt nede på kaia
Ja, ka hadde han nu der nede på kaia å gjøre? Gamle mann
Å hive sæ på seisløyinga sammen med ungdommen, det var jo reine toskeskapen, ja, det sa æ tell han Karl

Ka si du?
E det ikke på grunn av vondhofta, at han Karl bare kan kvile sæ nu?
- Å, nu skjønne æ det
Du og han Karl og alle dokker andre sett der med melka og sokkre å vente tell englan kjem hjem med bæra?
Ja, kanskje dokker har fløte også?
- Han Karl var så glad i fløte på bæra
Gud, - det var kanskje galt av mæ å si at han Karl var en slaur og en tosk?
En ordentlig arbeidskraum var han Karl, - og god og snill var han også både mot mæ og alle de syv ongan vårres.

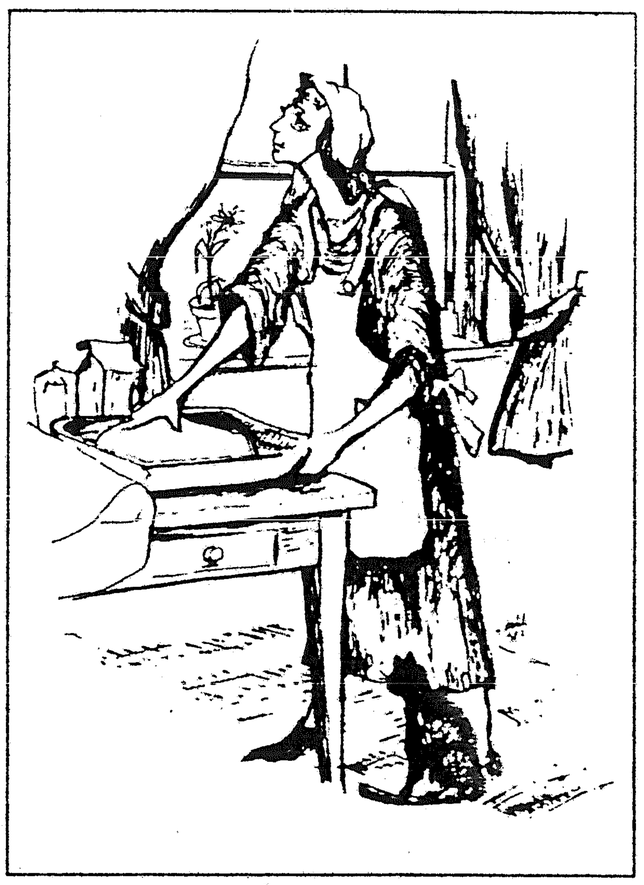

Tegning: Trond Ulrik Dahle

Den siste jula han levde, kjøpte han Karl ordentlig fløte tell jul, og ***julegava*** *fikk vi alle sammen*
Det hær forkle fikk æ, litt falma e det blitt, ja en 8-10 år e det, men æ like det så godt.
Men nu prate e mæ heilt bort, det var nu moltebæra som lå mæ så tungt førr bringa
Du, Gud når æ nu ser folk kjem hjem fra myran med fulle bøtte, ja da blir æ både sint og fortvilt, det må æ bare innrømme, og ute på bygda høre man bare korr mye bær det e og når dem skal neste gang å plokke.

Å hær sett æ, gamle kroken, giktbrutten i ryggen og vondt i knærne har æ også, - å gå på myran det klare æ ikke mere
- Æ bli vest både sint og misunnelig på dæm som finn bær

Ka si du?
Glemte æ å takke førr alle de fulle bærspann, æ fikk bære hjem fra myra?
Ja, ja Gud du må tilgi mæ, men det var nu så mange ting som skulle tas hand om når æ kom sliten hjem fra myran
En unge var våt, en unge skulle ha trøst, kyrne skulle melkes og mannfolkan venta på kveldsgrøten. Ja, ja alt det der det vet du om Gud, man Fader Vår pleide nu æ og han Karl å be i lag, - ja, nesten hver kveld

Akk ja, mi bærtid e vell over? men det hadde nu vært godt med nyplukka bær, æ har vært så lenge sugen på moltebær

Ka si du?
At nu har æ levd så lenge med bibel og bønn, at æ skulle hatt mere kjærlighet, tell dæm som finn bær, og gleda mæ sammen med dæm?
Ja, der har vest rett Gud, du har nåkka å lære oss hele livet, om vi bare vill lytte?
Å, har du lagt det på hjerte tell nån at dem skal tenke på mæ, med litt bær?
Ja, du Gud har omsorg førr all vår nød, som han Karl brukte å si det

Men Gud nu må vi vest slutte å prate, klokka e snart åtte, og det var vest med ni-bussen ho Alvilde sku komme? Æ huske nu så dårlig
Nu må æ vesst røre litt på mæ, å den vonde ryggen min
Æ trur han dræg på sørlig i dag, så det blir sikkert bare godværet

Tyss, kæm e det som kjem der nede i porten hoss mæ? En liten jentunge, kæm kan det være?
Ka e det ho bær me sæ?
-Det ser ut som ei lita spann?

Dette diktet fant vi i bladet Norden nr. 13 i år.

LITT OM GÅRDER OG FOLK I BYGDA VÅR

Dette avsnittet ved

Albert Olsen

På sin "vandring" gjennom bygda var han Jörgen i forige nummer av Austavinden kommet til gårdene Nöysomheten brn.15 og Lillevoll brn.4.

Etter oppfordring fra han skal jeg pröve å fortelle noe om disse to gårdene som engang var et bruk. Som den eldste gjennlevende av denne slekten, og med hennes viten og gode hukommelse var det nok Karine som skulle ha satt dette i penn, men hun blir nå iallefall konsulent. Ellers vil jeg i det vesentlige citere fra min far Ole Olsens etterlatte skrifter.

I 1860 årene ble ca. en femte del av Nervåga overtatt av Ole Torstein Hansen fra Saltvik. Han kjöpte denne delen som i utskifteforetning av 1864 fikk brn.4, av Gabriel Åkselsen i år 1857. Denne hadde i år 1856 kjöpt samme eiendom av en mann med navn Gabriell Olsen. Eiendommen hadde slik sett hatt tre eiere i löpet av vel et år.

Ole T. Hansen var gift med Karen Jansdatter fra Skjomnes. Hun stammet forövrig fra bygda her, hvor hennes slekt hadde bodd i flere generasjoner. De hadde fem barn som levde opp, to gutter og tre jenter. Johanna, Eliseus, Anna, og Hans, og Jonette. (Rekkefölgen ble muligens ikke riktig).

Av skjötet fremgår det at eiendommen var kjöpt i 1857, men familien flyttet ikke hit för rundt 1865. I den förste tiden mens utskiftingen av 64-65 pågikk bodde de i en liten stue mellem Andreas Hansen og Martines Pedersens våningshus.

Da hans eiendomspart var fastlagt bygde han våning, (huset på bildet under som er tatt i nyere tid) löe og fjös. Dette huset stod nedenfor haugen der vi, Olga og Albert bor i dag. Det fortaltes at Karen syntes det var for verhart oppe på bakken, - og dette hadde hun rett i.

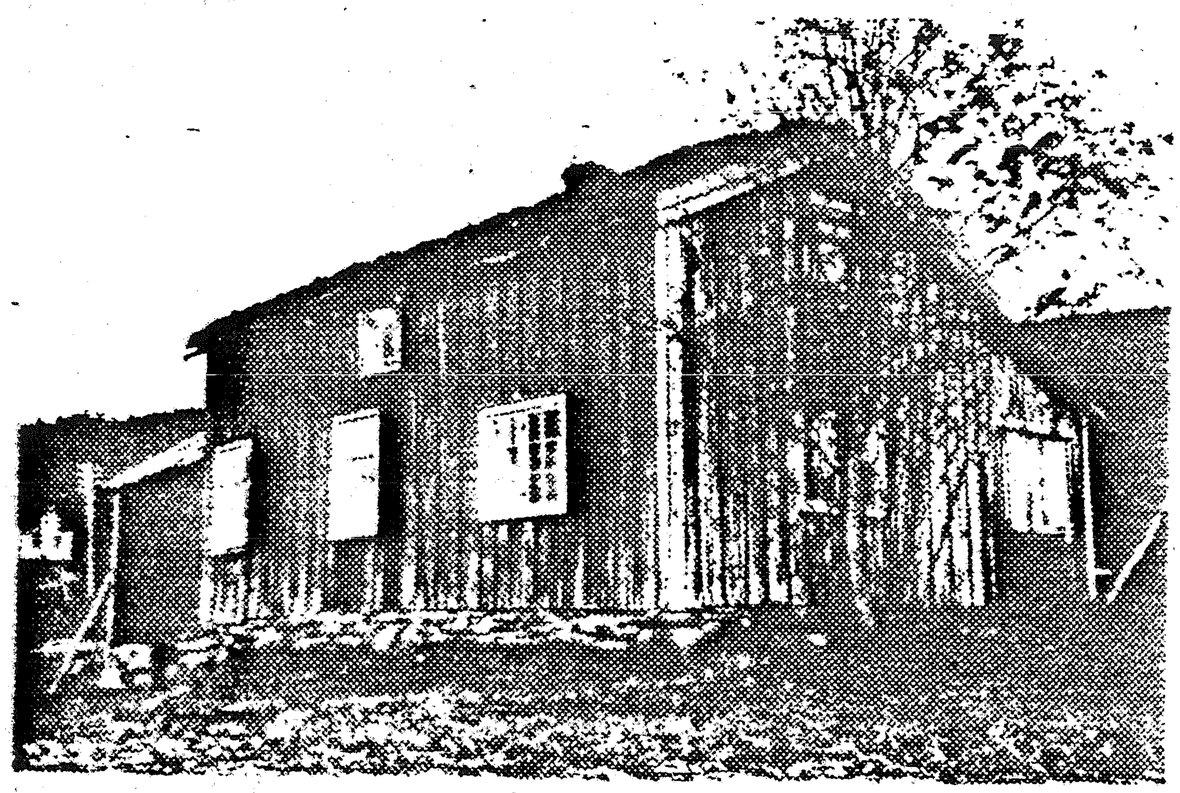

Ol Hansa stua, revet i 1952 og satt opp igjen på Lengenes.

Dortsett fra et par små åkerlapper så var eiendommen uryddet mark. Denne ble da år om annet brutt opp etter den tids metoder.

I likhet med de fleste andre i den tiden, så var det kombinasjonen jordbruk og fiske som gav livsgrunnlaget. Men Ole J. Hansen var også en nevenyttig mann på andre områder. Han döde i 1900, og var etter sigende, den förste som var gravlagt på Håkvik kirkegård. Karen döde i 1912.

Det ble brödrene Eliseus Johan Olsen og Hans Olai Olsen som overtok gården etter sine foreldre, og drev den i felles skap frem til 1906. De hadde arvet sin fars egenskaper både på sjö og land, og var habile handtverkere blandt annet som hus - og båtbyggere. Dette kom mange ganger til nytte som attåtnæring.

I 1906 ble eiendommen delt, også Skarbergteigen i veggelandet som Ole Hansen hadde kjöpt som tilleggsjord i 1883. Hans Olsen hadde i1905 bygd hus på den fradelte parten, som ved skyldsettingen fikk brn.15. Han bygde også fjös og eldhus som var almindelig på den tiden.

Hans Olsen var gift med Marie Martinsen, datter av Martines Pedersen og Ingeborg Johnsdatter på "Bakkan". Hans og Marie hadde to barn, sönnen Edvard og datteren Karine. Edvard döde i 1916 bare 21 år gammel.

Marie döde i 1940, og Hans i 1945. Karine Hansen satt da som eneeier av gården. I 1946 ble hun gift med Rolf Gundersen fra Örnes i Melöy. Som dugende snekker resturerte Rolf stuebygningen. Han bygde nytt fjös og stabur samt andre uthus. Disse to drev da gården sammen etter vanlig mönster frem til 1980 da de trappet ned driften.

Eliseus Olsen hadde i 1890 bygd seg hus oppe under Nisjedalhaugen, (Der Magda huset står i dag) og beholdt brn.4. Han var gift med Johanna Kristine Erlandsen fra Laupstad i Lofoten. De hadde fire barn: Josefine, Elisabet, Konstanse og Ole.

I 1923 ble Ole gift med Magda Olsen. Hun var datter til Ane og Oluf Olsen i Överstua, disse var innflyttere fra Lofoten. Samme året overtok de gården etter Eliseus som da var blitt enkemann, men som levde til 1941.

I 1932 ble det bygd nytt fjös på gården. Dette brandt ned i 1940, men ble bygd opp igjen samme året. Til Josefine som var enke og bodde i barndomsheimen på denne tiden, ble det bygd et lite hus i 1948, Finestua, som ble revet i 1987.

Den gamle stuebygningen som hadde vært restaurert flere ganger, ble revet i 1952 og et nytt hus bygd på samme tomta. I denne perioden ble det gjort makebytte med brn.15 på noen innmarksteiger som under utskiftningen var blitt lagt noe om hverandre.

Magda og Ole Olsen drev gården frem til 1970 da de skilte seg av med hest og kyr. Som hobbydyrker av grönsaker fortsatte likevel Ole til han döde hösten 1978 78 år gammel.

Her slutter vi beretningen om disse gårdene og folket der. De nye generasjoner av denne slekta kan jo selv ved höve skrive om sitt liv og sin lagnad.

MIN FØRSTE TUR TIL SJØSS

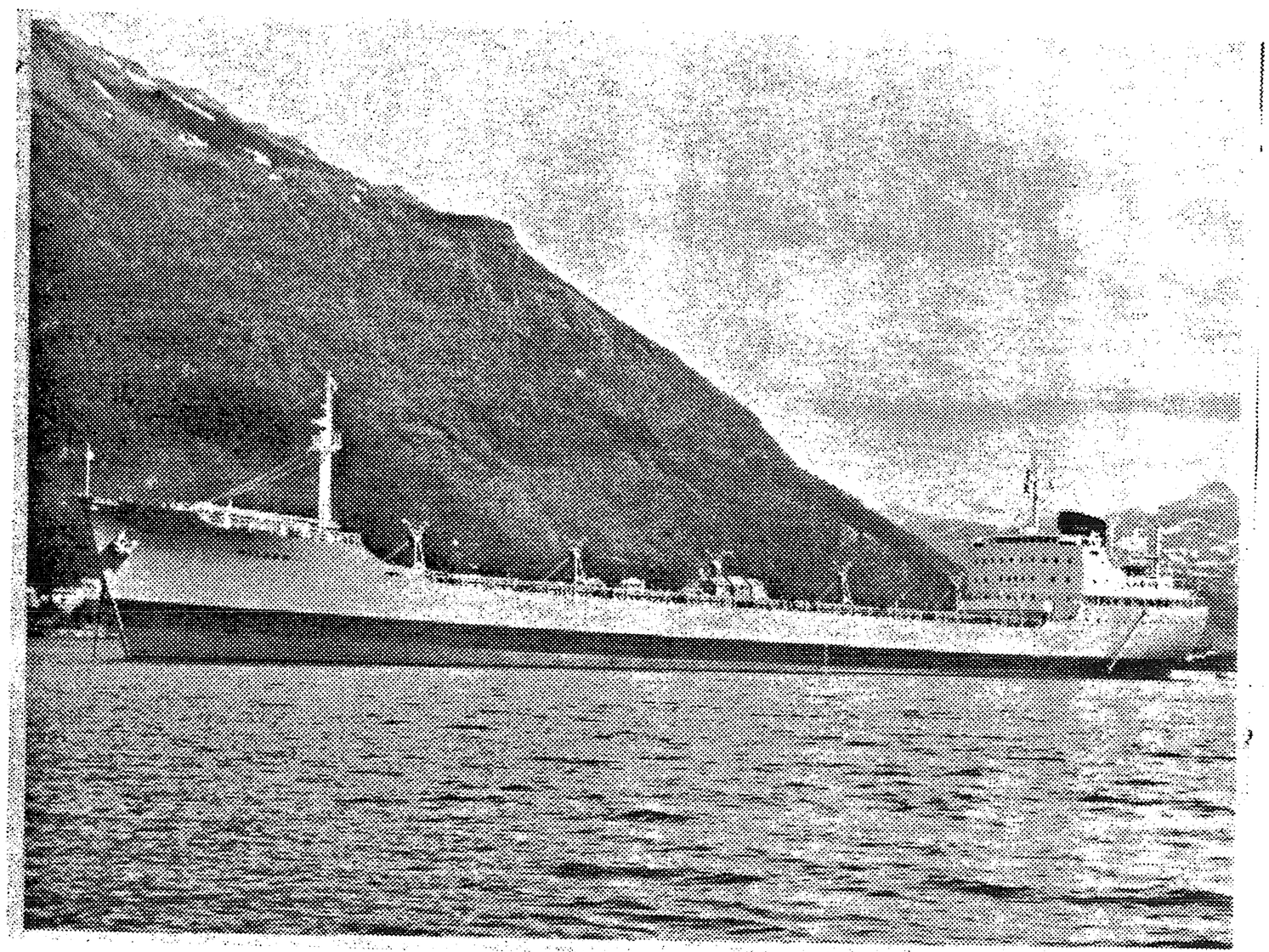

Det er ikke så lett å huske alt fra den gang. Det er nå blitt 26 år siden min siste tur til sjøss, men det begynte i 1958 med en såkalt prøvetur, for man visste jo aldri om man tålte sjøen. Vi hørte mange som sa: Aldri mer til sjøss! Det var sjøsyka som satte en stopper for noen. Men de fleste gikk det bra med. Alle blir mer eller mindre sjøsyke første gangen de er ute. Men det går over. For min del, gikk det ikke verre for seg at på min første tur ut Ofotfjorden 8 juli 1958 i speilblank sjø og solskinn fra Narvik og langt ut i Vestfjorden,klarte jeg å kaste opp ett par ganger bare for at det var slike havdønninger. Men når det var over, var man kurert for den slags plager for alltid. Jo, mer det blåste,og bølgene herja, med båten, jo artigere syntes jeg det var. En gang husker jeg spesielt godt. Det var ombord på en malmbåt som hette Atland. Det var en liten 18000 tonner som gikk som ferge mellom Narvik og Emden i Tyskland. Det var et styggelig uvær i Nordsjøen, og båten fór både hit og dit. Det økte på utover dagen, og båten rulla så mye at best som man sto på dørken, kunne man likegodt stå på veggene for å holde balansen. Det var nok for meg til å få en god latter, og det ble ikke noe bedre når man så alle de sjøsyke som sto og hang i krokene og veksla mellom hvit og grønn farge i fjeset, men vi var jo nødt til å gjøre jobben vår, og jeg hadde mannskapsmessa, og der var det ca. 30 mann som spiste. Min jobb var å holde det i orden der med mat og drikke (melk og kaffe), ~~the~~ te og enda flere typer brød. Middagen serverte kokken

over disk. Hver torsdag var det ertersuppe og fleskepannekaker, og da var det dobbelt sett talerkener, ca. 30 dype og 30 flate. Når det var uvær, var det lurt å våte de hvite dukene som ble lagt på bordene for da sto talerkenene i ro, men det kunne slingre så mye at suppa rant over kanten på talerkenene selv om man hadde lite i. Denne spesielle gangen jeg husker var mannskapet ferdig å spise middag, og jeg skulle rydde opp i messa og vaske kopper og kar. Jeg stablet talerkener i høyden, flate for seg og dype for seg og satte dem inn i vaskeriet på en stålbenk uten å våte noen duk under dem. Jeg rydda ut alt av messa og skulle bare vaske over dørken i messa, så var jeg ferdig der og kunne ta alle koppene og talerkene, 30 krus, 90 kniver, gafler og sjeier, store potetskåler i stål, 7 store fat og mye annet for å vaske det, men ~~jeg~~ jeg skulle vaske dørken først og fyllte varmt og kaldt vann i bøtta, hadde godt med såpe i og satte den inn i messa for å gå og hente langkostener, men plutselig kom det en brottsjø som virket som han skulle velte hele båten, bøtta i messa fór over ende, alt vannet fór hit og dit, og i vaskeriet hørtes et fryktelig rabalder i stålboller og bestikk, og glass, talerkener og krus fløy over kanten av benken og rett i dørken. Det var ikke en pinne som var ~~rent~~ helt, bortsett fra alt stålet som lå og rulla fram og tilbake på dørken og hørtes ut som et slagverk i dårlig forfatning. Det var arbeide langt ut over natta. Det måtte jo ryddes opp igjen, og det var ikke så helt enkelt blant rester av ertersuppe og pannekaker som lå nærmest og seila sin egen sjø i vaskeriet. Nei, Nordsjøen, han var ikke til å spøke med når han slo den sida til. Det skulle ikke så mye vind til før han fauk opp i vannvidd av en storm, og da en liten båt på tur fra Emden til Narvik. da måtte det gå slik.

Jan J.

TIL ABONENTENE

Desverre er det noen av våre abbonenter som enda ikke har betalt for bladet. Vi regner med at dette kun er en forglemmelse, og legger derfor med en ny innbetalingsblankett til disse. Vi håper dermed at vi snart mottar bladpengene slik at vi slipper å stoppe utsendinga av bladet til noen. Vi minner for sikkerhets skyld om at abbonement på Austavinden koster kr. 40,- pr. år, og for de som må få bladet tilsendt i posten, kommer et portotillegg på kr. 30,- slik at den totale sum da blir kr. 70,-

Kjell-Olav.

JULEBASAR

Også i år blir det basar på grendehuset, nærmere bestemt lørdag 28. november.

Julebasaren startet jo med at vi skulle få inn penger til avdragene på banklånet. Heldigvis så er det jo slutt på de avdragene, men grendehuset roper etter penger og "hjelpende hender". Det store som står på programmet nå er kjøkkenet med ny kjøkkeninnredning med masse skap og benk. Det helt store er jo oppvaskmaskinen som Saniteten har kjøpt. Hvem stiller opp som første bruker av det nye kjøkkenet?

De andre høstene før julebasarene har det vært arbeidskvelder på grendehuset men det blir det ingen ting av i år. Disse kveldene krevde mye arbeid både før og etter arbeidskveldene. Vi oppfordrer heller folk til å arbeide hjemme, og har noen gode ideer om hva som kan være aktuelt å lage tar vi gjerne imot tips.

I allefall så trenger vi trommelgevinster, så vi ber alle medlemmer i bygd og by om 5 - 10 gevinster. Dessuten tar vi med åpne armer imot salgsvarer, åregevinster og hovedgevinster. Hovedgevinstene må vi få inn til grendelagstyret eller husstyret til 1.november, og de øvrige gevinster til 20. november.

Er det noen som har veldig lyst til å bake kake til basaren så tar vi gjerne imot, bare gi en av oss i styrene beskjed.

Så får vi alle håpe på godt vær lørdag den 28. november og at riktig mange finner veien til grendehuset, og at vi får solgt mange lodd på bøkene , også før selve basardagen.

Hilsen Grendelagsstyret ved / Anita

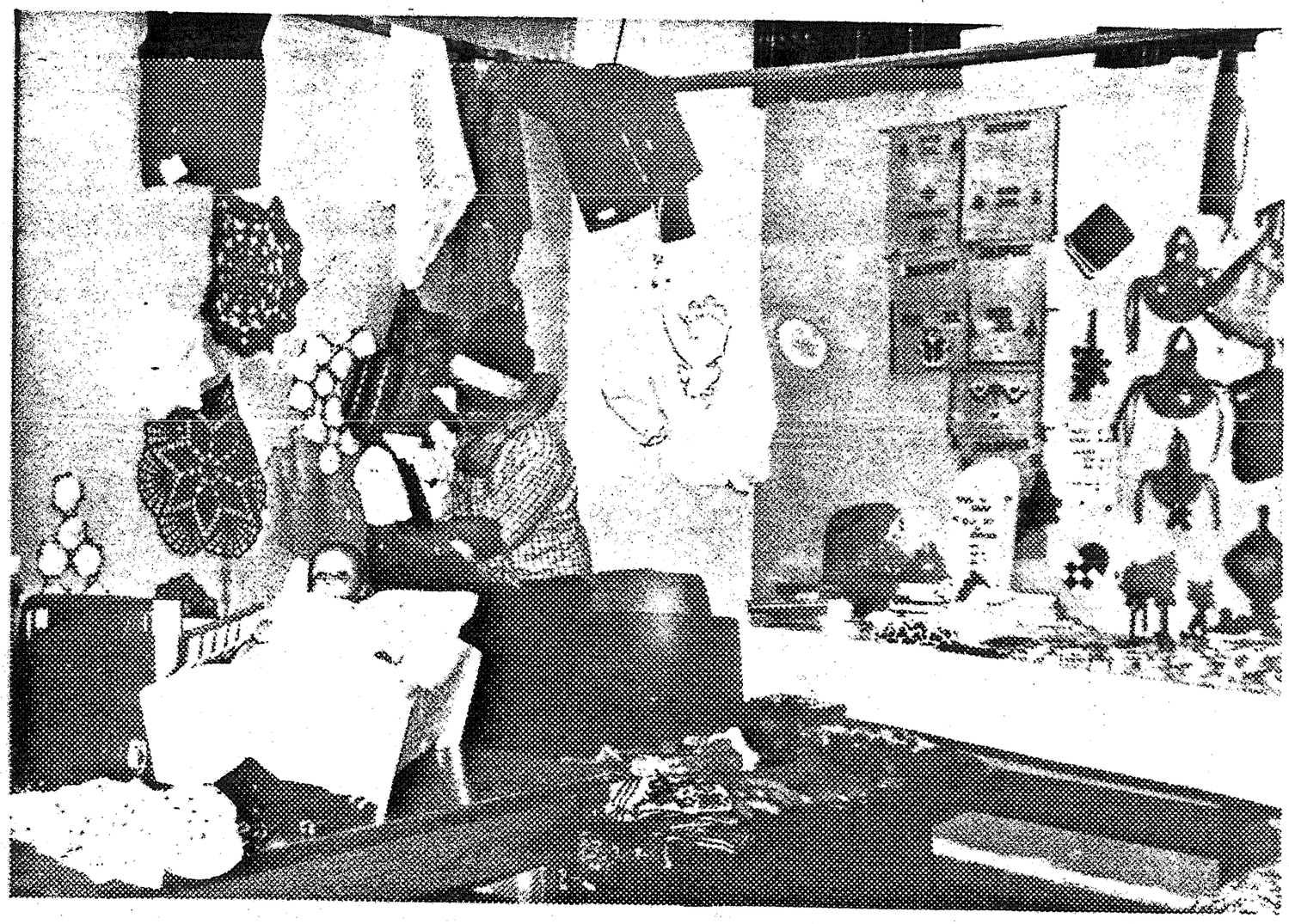

Bildet er fra fjorårets julebasar.

UVENTA BESØK

For en god del år siden , i slutten av oktober , med kuling og 0°, var vi på hytta ei helg. Været var som sagt ikke det beste men vi holdt oss ute mens det var lyst, ordnet med ved og hadde fått båten i naustet for vinteren. Når en er kledd etter været, var det godt å være ute.

På kvelden fyrte vi opp både i peisen og ovnen, så innomhus hadde vi det koselig, mens bølgene slo langt oppover land og vinden hylte rundt hushjørnan .

Vi hadde en shâfertispe som het Sussi på den tida, og ei stund etter ho hadde spist . måtte ho ut og lufte seg litt. Etter noen minutter hørte vi ei gjøing som tydelig sa at her skjer det noe uvanlig, så kom ut å se hva jeg har oppdaget.

Gunnar kledde på seg og gikk ut, og etter ei stund stoppet gjøinga. Jeg hadde slått av lyset på kjøkkenet, og prøvde og se ut, men det var ikke mye å få øye på.

Det gikk noen minutter , og så ante jeg en skygge som kom opp mot hytta. Hva er nå dette tenkte jeg og gikk ut i gangen for å se hvem som kom. Det var en klissvåt person, godt full. men stødig , som ei herværende frue sa da ho holdt på å miste balansen. Han kom inn , tømte heldigvis støvlan utenfor døra, og krydde seg så nær ovnen som mulig. Hendene var blåe av kulde, og han skalv så han rista. Det var nr. 1.

Andre mann var óg godt full, og ikke det minste stødig. Han var imidlertid like våt og kald som førstemann, men traff akkurat døråpninga og blei geleida ned på en stol, som han merkelig nok holdt seg sittende på.
Til slutt kom Gunnar inn, slepende på tredjemann. Han klarte av forskjellige omstendigheter ikke å holde seg på beina i det hele tatt. Sist ankommne så mest miserabel ut, og satt bare å ropte mamma,mamma, og skulle ta enhver person som passerte nær nok i sin favn.

Alle tre hadde passert sine halvt hundre års dager, med noen år. De to første ankomne fikk vi skiftet tørre klær på, mens sist ankomne nektet konsekvent å få tørre klær på, for han var nokså blyg av seg. Vi måtte bare legge gulvtuer rundt ham. for å samle opp vannet som rant av ham. Da han skulle tenne seg en røyk, måtte vi tre støttende til, for fyrstikk og røyk traff aldri hverandre slik som han skalv. Men etter å ha fått i seg hjertemedisin, og varm kaffe, roet han seg litt, men tørre klær skulle han ikke ha, så det måtte vi gi opp.

Litt etter fikk vi høre at de var på vei til Tysfjorden, for å besøke kjæresten til en av "guttan" , og de kom fra Skjomens - lande. Men på tur ut gjennom fjorden, hadde de mista retninga fullstendig, og ville gjerne vite hvor de hadde havnet. Det fikk de, og var overrasket over at de ikke var kommet lengre. Etter å ha blitt klare i toppen , og fått varmen i seg, kjørte vi dem landeveien hjem, for båttur hadde de fått nok av denne dagen.

Vi fikk geleida den våteste persjonen ned og i hus, og da kunne han endelig skifte klær , men bare hvis jeg gikk ut.
Med meg ute, fikk Gunnar og en av kompisan ham til sengs, og vi kjørte hjem.

På morran etter gikk jeg ned i fjæra for å se hva slags båt de var kommet med, og fant en passelig stor åpen plastbåt. Det lukta ikke sjø i den båten, for "nista" på turen lå blandet med sjøvann, og stanka heimbrendt. Så den var godt ut-blanda.

Seinere på dagen kom to av dem spaserende langs fjærda for å hente båten. De tok en titt i bensintanken, og den var nesten tom, så for å komme seg hjem måtte vi låne dem bensin. Til Tysfjord hadde de hvertfall ikke kommet på den turen, så heldigvis for dem stranda de mens de hadde drivstoff igjen.

Vi har fremdeles en papirlapp liggende nede i hytta, hvor det står: N.N var her, med dato og årstall, og høytidlig underskrevet av en av dem.

BARNE OG UNGDOMSIDER

Jeg liker bedre å
ligge i senga å
tenke tenke på skolen
enn på skolen å
tenke på senga.

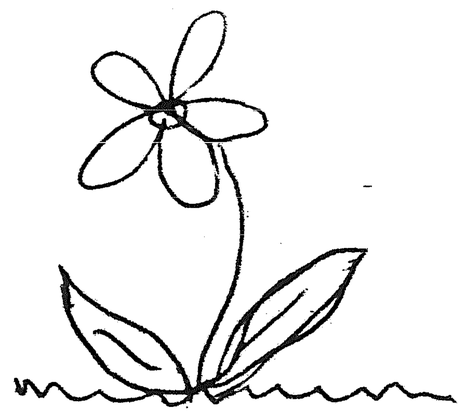

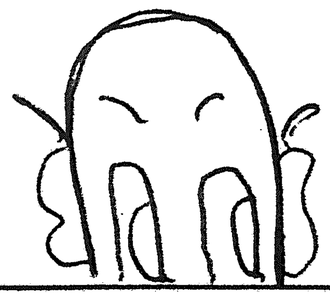

BØ

OPPSKRIFT PÅ **FRUKTSALAT** 3-4 PERSONER

1 appelsin

1 kokt eple

1 banan

1 boks hermetiske pærer/fersken

10 druer

1 liten pk. rosiner el. nøtter

Skjæres i biter

Hell over saften som er i fruktboksen.

LYKKE TIL !

KRYSSORD

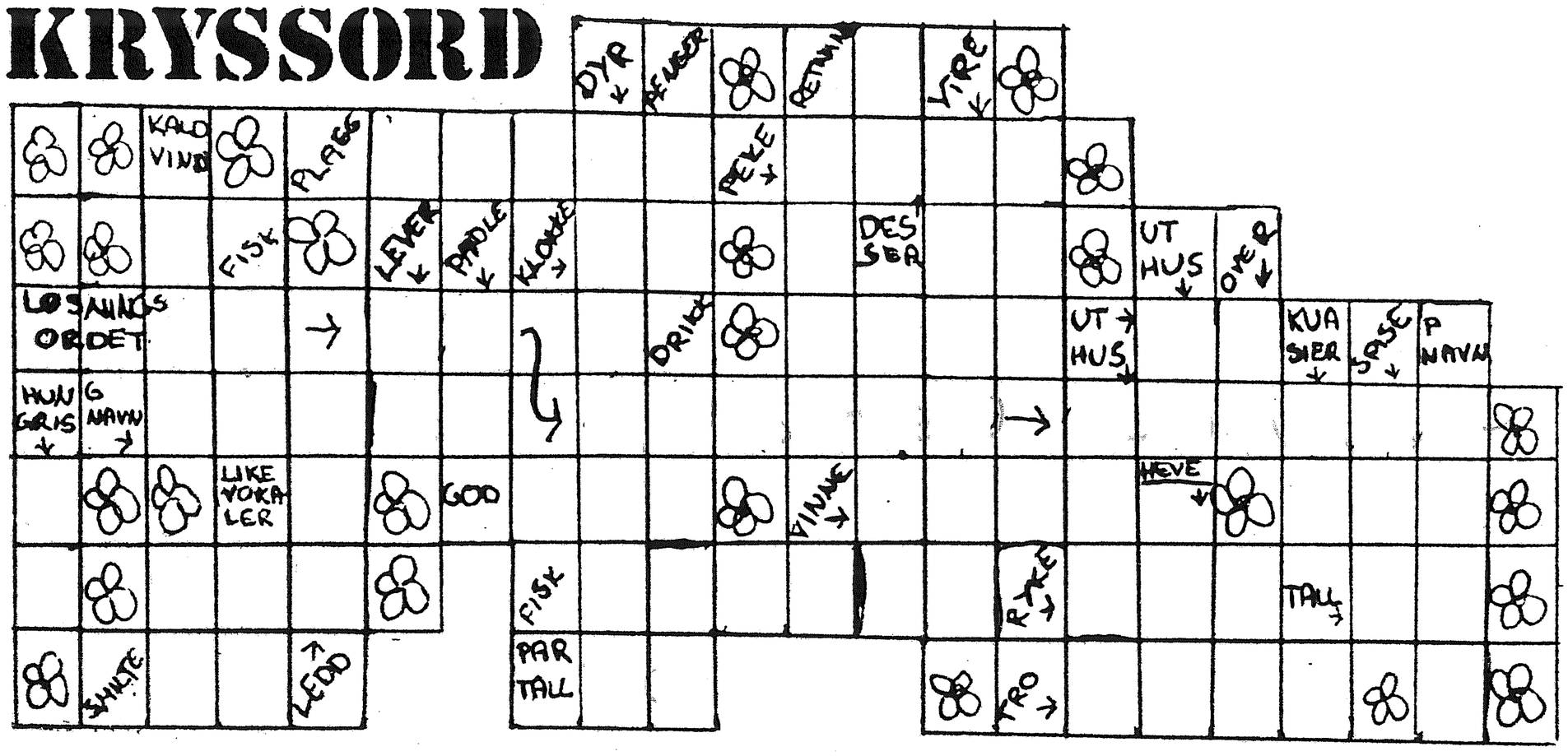

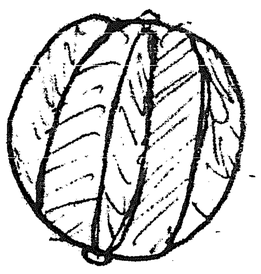

Tre svensker gikk tur i skogen og etter en stund så de et spor.
- Det er et elgspor, sa den ene.
- Nei, det er et harespor sa den andre.
Den tredje rakk ikke og si noe mer, for da kom et tog susende.

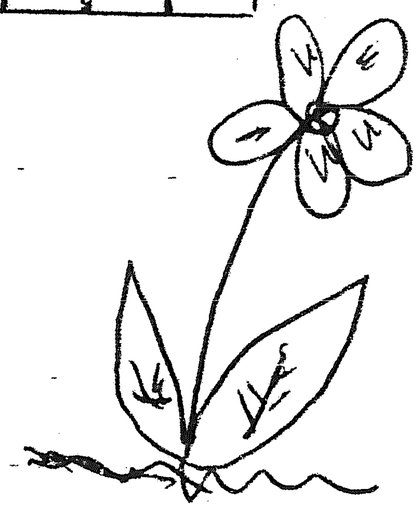

De kysset hverandre intenst - det lød som når ei ku trekker det ene beinet opp av gjørma.

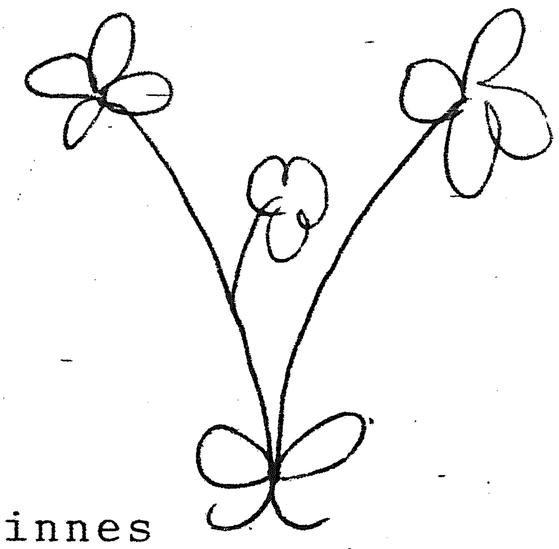

Mennesker er som puslebiter, det finnes alltid to som passer.

Det var en gang en mann sombodde i et lite hus. Plutselig en dag falt taket ned i hodet på ham. Da sa mannen:
" A-HA ! TAKE ON ME "

- Vet du hva som står i bunnen i svenske svømmebaseng ?
- ? ? ?
- Røyking forbudt.

- Hva blir en stråhatt når den brenner?
- En lys lue.

Kunden i skoforretningen:
- Jeg skulle gjerne ha et par sko i nr. 95.
Ekspeditøren: - Unskyld men de har kajakker rundt hjørnet !

My heart is like the moon- thers is always a man in it.

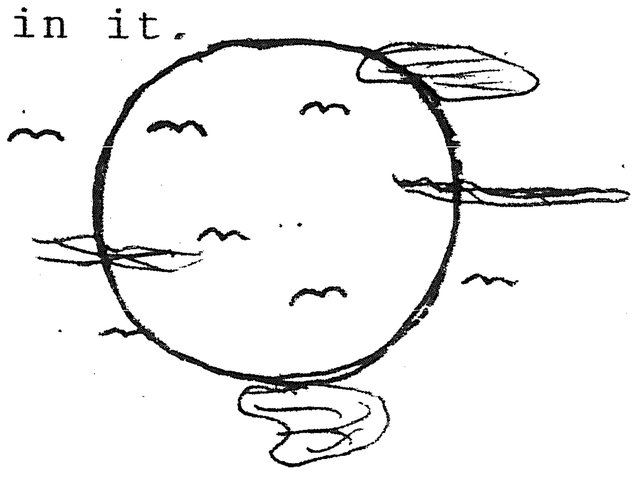

Ha er riktig god høst.

A.O

Amerikaferd (1)

Far min, Andreas Indregard, skreiv eitt og anna både på vers og prosa. Her kjem ei forteljing. Eg har gjort ho noko kortare.

Stein.

Den næraste av slekta vår som kom til å forlata landet, var onkel Hans, halvbror til mor. Mormor, Elisabet , var gift to gonger. Første mannen heitte Ol Jonsa. Dei hadde tre born som vaks opp på Virek: Nils, Øllegård og Hans. Øllegård døde då ho just var vaksen. Nils fekk seg kone frå Grov. Han busette seg der og gjorde det godt, for han var både opplyst,flink og drivande.

Hans var fødd på Virek 24. juni 1854, og var såleis 13 år eldre enn mor. Ho var berre 5 år då han reiste for siste gong bort frå heimen. Ho sa ho minntest at ho var med på fjæra og tok farvel med han.

Ol Jonsa kjørte seg i hel i vedskogen i 1855. Hans vart såleis tidleg farlaus, men etter nokre få år gifte mormor seg oppatt med morfar, han Andreas Hansa. Han flytta frå Bogen til Virek og tok over garden og alt som der var. Attåt gardsdrifta var han snekkar og fiskar. Om vintrane dreiv han Lofot-fiske med fembøring.

Hans hadde både sterke og veike sider. Endå det var svært lite skole den gongen, lærte han seg til å skrive framifrå fint og godt. Breva han sende frå Amerika var så meisterlege, ein måtte berre undre seg over at det var råd å skrive slik. Bokstavane så makelaus velforma og pene og språket greitt og godt. Det var berre ein som kunne måle seg med han i dett. Det var onkel Helmer i Oslo. Handskrifta hans var- om mulig - endå eit lite hakk vakrare å sjå, tykte eg. At onkel Hans og var flink i rekning, kan ein visst gå ut frå. Yrket hans er godt nok

prov på det. Men det sto ikkje mange vegar opne for dei som voks opp i den tida. Ikkje for sers evnerik ungdom heller,- snarare tvert om trur eg. For gutane var det einast fiskarbåten å sjå fram til, anten ein hadde hug eller ikkje. Og synte ein ikkje evner dugleik til dette eine,-ja, så var det rett ille. Onkel Hans var just ein slik ein, det skulle snart syne seg. Då han kom i den rette alderen, tok morfar han med seg til Lofoten. Vanlegvis var første Lofot-ferda det store eventyret for unggutane å sjå fram til og som dei stunda og lengta mot. Men denne gongen må det ha vore annarleis. Denne skårungen synte berre dugløyse og ulyst til fiske og fiskarliv. Og det så grundig at morfar snart såg seg heilt forbalt med han."Eg skjønar meg ikkje på den glunten," sa han. "Når han kjem i båten så setter han seg ned, og der sett han!"

Ja, ka skulle dette bli til. Dei må ha grunn på det ei tid. Om ei teoretisk utdanning nokon gong var i tankane, er det ingen som veit, men det er ikkje utruleg. Morfar var ein opplyst mann som såg opp til folk med lærdom. Men å studere i den tida var jo for vanlege bondefolk ein reint utopisk tanke. Der fanst ikkje farande veg til slikt. Der var no kome 4 born til,så dei må vel ha hatt evig nok med å mett alle munnar på garden som det var.

Onkel Hans hadde synt seg å vere det ein kallar hendt med nevane. Og så kom dei no på den tanken at han kunne bli snekkar og reise til Trondheim i lære. Ja, slik bar det til at onkel Hans i 1873 tok farvel til alle heime og blei skyssa til Sandtorg. Så langt måtte ein fare for å kome ombord i skipet som gjekk til Trondheim.

Det første brevet onkel Hans sendte heim, må ha vore mest som eit bombenedslag for dei som heime var. Vel var guten komen til Trondheim i god stand,men ikkje i noka snekkarlære.

Forklariga var slik: Mellom ferdafolket ombord i skipet var og to reisande handelsmenn. Dei var på veg attende til Trndheim, der dei dreiv forretning. På denne lange sjøreisa vart dei kjend med 18-åringen. Eg kan tenkje meg at dei såleis har kome over kor flink han var til å skrive og rekne,- det som var så viktig i deira eige yrke. Så spurde dei han om han ikkje kunne ha lyst til å vere hjelpesmann hos dei i handelen. Og dette var nok midt i blinken for onkel Hans: å få ordne med kjøp og sal og lære bokføring. No var han hamna på rette hylla.

Etter det eg ser av papira som kom frå Amerika då onkel Hans var død, må firmet ha heitt Hill & Fuller.Desse namna hørest ikkje norske ut, men det kan jo vere at dei er noko amerikaniserte, på same måten som onkel Hans sitt namn fekk si serskilde amerikanske form: Henry J. Wirack.

Desse to handelsmennene dreiv foretninga i Trondheim i to-tre år til, men flytta så til Kristiania. Onkel Hans følgde med dit og var bokhaldar for dei. Etter to-tre år der,bar det så over til Amerika med dei alle. I oktober 1879 gjekk onkel Hans i land i Boston og kom i november fram til byen Beloit i Wisconsin, der han sia levde og verka i så mange år. Det ser ut som Hill & Fuller bruka noka tid på å koma seg i gang, og onkel Hans hadde anna arbeid nokre månader, mellom anna på ein farm i Wisconsin. Men i september 1880 var han på plass i Hill & fuller si manufakturforretning i Beloit. Der var han i sju år og reiste så til St.Paul i Minnesota. Her arbeidde han i ei forretning som heitte The Boston Clothing Store.

I 1890 kom han attende til Hill & Fuller, No var Fuller gått ut av firmaet, slik at det heretter vart drive av J. H.Hill og onkel Hans. I 1906 døde så Hill,og onkel Hans hadde då forretninga åleine og dreiv den i sitt eige namn: Henry J.

Wirack Clothing House, Beloit, Wisconsin, USA.På veggen heime i stua hang det ein gong ein stor og fin kalender onkel Hans hadde sendt til mor. Der stod dette firmanamnet med store bokstavar.Månader og vekedagar sto på engelsk , og dette var dei første orda eg lærte på det språket. Kalenderen hadde elles eit stort bilete med grøne marker og mange svære, raudflekka kyr på beite. Vi tykte dette var noko av eit underverk å sjå på.

Onkel Hans var no åleine i Beloit i ei lang årrekke og dreiv si forretning der. Han var einsam ungkar, men hadde vel sin omgangskrins og sin heim som han treivst i. Norsk folk måtte det vere sers lite av i denne byen, for eg hugsar at han skreiv om dette. Når han ein sjelden gong hørte norsk tale på gata, måtte han snu seg og sjå etter dei han hadde møtt. Men det var ikkje slik at han gløymde morsmålet. Heilt til slutt skreiv han norsk i breva like godt som nokon gong.

I 1921 selde han forretninga. Han hadde då i mange år vore agent for Den Norske Amerikalinje, og dette heldt han fram med heilt til 1926. Dette arbeidet for N.A.L. batt han mykje og var etter det eg kan skjøne fremste årsaka til at han aldri fekk sjå heimlandet att. All den gode kontakten han gjennom så mange år heldt med slekta, syner jo at han hadde tankane sine her og nok lengta attende. Dette skreiv han og om i mange brev. Heile tida hadde han planar om å fara til Noreg, Men når vår og sommarkom, var det verre å gå frå arbeide og så blei turen skoten ut år for år. Eg kan hugse at han skreiv og ville vite kor mykkje det ville koste å bu her på hotell eller pensjonat i eit halvt år eller så. Dette fekk han svar på, og til sist, ein gong i 20-åra skreiv han at han skulle kome til sommaren. Han avslutta med: Kjem eg ikkje då,så blir det aldri.

Det blei aldri. Det var nok alderen og minkande livskraft

som no kom ivegen. Han døde i heimen sin i Beloit den 27.april 1928.

Han gjekk og med tankar og voner om å få nokon av slekta si til å kome over til Amerika,-til der han var. Det må vel tyde at han ønskte at nokon av dei som voks opp her skulle overta forretninga når han slutta. Då ho Lisbet skulle på skole, ville han vite om det trongst hjelp.Han var i allfall med oss i tankan og ønskte at vi skulle kome oss fram.

Etter det eg veit var ikkje onkel Hans med i noke pólitisk parti i Amerika. Men han var med i Old Fellow-losjen i Beloit heilt til han døde. Han var og styremedlem i Beloit Saving Bank heilt frå 1890.

Som amerikansk borgar har han nok gått fullt inn for å vinne over Tyskland 1914-18. Ein kan sjå at han vart mykje rost for økonomisk innsats,-ved å garantere for statslån til krigføringa. Den 11. i 11. 1918 skreiv han brev og byrja slik: "I dag har Tyskland måttet bøye kne, hund for Amerika.-" Dette kan jo i våre øyra no høyrast både hatsk og hardt ut, men ein må ikkje gløyme den ubåtkrigen Tyskland hadde ført som kosta så mange sjømenn livet.

Onkel Hans levde i Amerika i49 år, og han blei ein rik mann. Buet hans synte ei eiga på 76000 $, det meste i reide pengar. Testamentet hans var klårt og greitt oppsett. Her deler han ut:

Til Pauline Bussler 400$, til Klaus A. Gustafson 150$, til Barbara Jacobson 150$ og til "Our Saviors Lutheran Church"100$. Dei fire søskena fekk til saman 71000 dollar. Det vil etter kursen då seie over ein halv million kroner, ein veldig sum i 1928. Iser for onkel Nils på Grov. Han fekk 5/8 av arven. Mor fekk 1/8 ,og det same fekk onkel Johan og Onkel Helmer. At onkel Nils, den rette broren, fekk så ulik stor part,- 5 gonger så mykje som halvsøskena, kan nok sjå rart ut. Mor

trudde det hadde samanheng med skiftet etter bestefar. Då han gifte seg , måtte han etter lova halde skifte. Halvparten av det han åtte før han kom til Virek gjekk då ut til arvingane etter Ol Jonsa. Såleis fekk då onkel Hans også ein del av det bestefar hadde ført med seg inn i fellesbuet, men som eigenleg ikkje var morsarv.Dette blei det tatt omsyn til ved skiftet etter bestefar i 1909. Heile arven blei då delt mellom rette borna hans. Dette var kanskje dei to andre ikkje så heilt tilfredse med. Dette får no vere som det vil,-der var i allfall støtt godt forhold dei fem søskena imellom, både mens alle levde og etter amerika-arven.

Då arven kom, var det meste av mor sin part skriven ut i ein sjekk på 25000kr. Det var på hausten i 28 eller 29. Eg fekk då i oppgåve å reise til Kabelvåg og heve sjekken i Vågan Sparebank.Det gjorde eg. Etter ordre blei 15000 sett inn på 6 mnd.Resten for eg heim med.Banken hadde berre små setlar, så det vart to digre pengeposar. Mor hadde forresten utstyrt frakken min med to digre ekstralommer til dette, og alt gjekk bra. Men bankfolka sa eg måtte akte meg så eg ikkje vart skoten på vegen heim!

Andreas Indregard

E T T E R D E N N E H I S T O R I A F R A E I A M E R I K A F E R D F O R O V E R H U N D R E Å R S I D E N ; K A N V I P Å D E N E S T E S I D E N E B R I N G E E I F O R T E L L I N G F R A E I A M E R I K A F E R D F R A I Å R.

Amerikaferd (2)

Nå skulle me ha ferie, for fyrste gong etter me flytta nordover. Så da måtte me finne på noko ein ikkje har gjort før, så da peika nasen vestover mot United States of America. Me kjørte nedover til Gardemoen med eigen bil den 3. juli. Og den 7. juli sat me i Boeing 747 Northwest Orient. fly med 400 sitteplassar. Her skulle me tilbringe tida i 8 timar. Tidsforskjellen er ca. 8 timar, så da de kom fram til Minneapolis hadde me hatt dagen med oss i 20 tomar.
Det var ein flott flytur, med fint vér heile vegen. Det flottaste var over Grønland, med drivisen ei god stund før ein såg det landet som no er som Noreg var under istida. Dekt med is, berre fjelltoppane som stakk over; og isbreane som "kalva" i sjøen. Og ei smal stripe med bart land som folk kunne bu, ved kysten.
Så kom me altså fram til Minneapolis, St. Paul. Blei møtt av ein 3 generasjons Telemarking som var 70 år. Han tala rein Telemarksdialekt med amerikansk sleng. Kledd i langbukse, nylonskjorte og cowboyhatt av strå ynskte han oss velkomne.
Da me etter ei stund hadde fått innstallera oss på hotellet (fyrsteklasses, med aircondition, - det var 30 grader C ute og svært fuktig luft) vart det endelig kveld.

Turen vår var ein "pakketur" der alt program var ferdig. Me skulle starte i Minneapolis og kjøre vestover til Medora, ein liten by på grensa til Montana, altså vest i Nord Dakota, og med buss. Me var eit reisefylgje på 23 personar frå heile Noreg.
Den fyrste morgonen kom, og den starta fint med at Gaute brått hadde blitt A-menneske. Han stod opp kl. 6.30 for å ta seg ein tur på High-wayen for å sjå på alle dei spreke bilane! Tok med seg fotoapparatet, og Pepsi'n, sjølvsagt. Brusautomatar stod det på kvart hjørne.
På formiddagen var me på besøk på verdens største kornbørs, der omsettinga av korn frå heile USA foregikk.
Og dette skuklle vere ein fagtur i landbruk, så det var slike ting me skulle sjå på. Her på denne korn*børsen vert det omsatt 27 mill. tonn kvar dag. Og her gikk det føre seg! Det var som i ei maurtue! Her møtast kjøparar og selgarar, og det vert om å gjøre å vere mest frampå, rope fyrst og høgast når ein pris for eit godt parti vert lagt fram. Det var ikkje bøndene sjølv som møtte opp her, dei hadde sine representantar. Og prisen vert ikkje fastsett i det heile på førehand, alt var privat.
Lunchen denne dagen tok me i ein skyskrapar i 50. etasje. Etterpå leigde vi oss ein bil på eit "Rent a Wreck"-firma (lån eit vrak!) Men det var slettes ikkje noko vrak - ein 80 modell Dodge Aspen, visstnok.
Så prøva me oss på å køyre i storbyen, sjølv. Og det gjekk bra (med enkelte norske u-svingar og snarvegar). Heldigvis at amerikanarane er rolege i trafikken. Det var ikkje til å unngå at det stort sett gjekk ut på å studere bilar denne dagen, ifrå bilvrak, til dei flottaste glisa som susa forbi oss på high way'en. Men me såg da litt andre ting og, bl.anna

Mississippi som me kryssa utallege gongar denne dagen. Og så var me innom ein vanleg butikk og kjøpte ein kjempemelon til 5 kr! Frukta var billeg og god!
Kvelden gjekk med til å besøke ein svært spesiell kinesisk restaurant, med svært god mat. Og kokken var reine sirkusartisten. Han tilberedde all maten framfor oss på bordet. Gaflar knivar, fat og bollar sveva i lufta stadig vekk.

Dagen etter starta bussturen vår vestover mot prærien.
Nå var me i Minnesota. Minnesota og Nord-Dakota er to nordstatar, og det er her det er mest nordmenn, faktisk 4 mill. som her i landet!
Fyrste målet var Pelican Rapids. Her besøkte me Orrin Sørum, ein norskamerikanar som hadde eit småbruk på 1600 mål! 100 kyr, og 85 av dei var mjølkekyr, og ein del kalvar. Ein flott gård, utruleg ryddig og fin. Han hadde 5 traktorar, og ein av dei var veterantraktorar. Det som var det spesielle med dette var at det var eit familiebruk, der berre far og sønn dreiv! Og her budde dei for seg sjølv, svært langt til naboane. Dei hadde ikkje kontakt med dei.
Tenk den gongen nordmennene vandra ut til America og møtte dette enorme landet og slo seg ned her. Det vart fortalt at fleire av dei vart "sprø" fordi det var så einsamt å bu der.
Og ein annen ting - no kan ein forstå kvifor dei har så store bilar der. Folk bur i bilane sine når dei ikkje sit inne og ser på TV eller er på arabeid! Berre det å gå over gata var det ingen som gjorde, for det var nemlig langt!
På denne garden me såg på, var det innefôring heile året, og kuene gjekk lause inne. Kalvane vart satt i enkeltbur ute med ein gong dei vart fødde for å unngå sjukdomar.
Kyrne vart fôra med silofôr og mais, og fôret bert lagra i gasstette siloar.
Me fekk koma inn i huset deira og. Flott hus, men ikkje så stort, og med TV på alle rom.

Så skulle me besøke kalkunkongen Arthur Trosvik med sine 500.000 kalkunar, 15.000 i kvart bur! Heldigvis stoppa me ikkje her så lenge, desse bura bydde oss imot.
Ettermiddagen, kvelden og natta tilgringa me på ei hytte til ein nordmann som hadde flytte frå Noreg i -49 (AB kjente faktisk bror hans). Han var leiar av det reisebyrået me hadde reist gjennom.
Her fekk me servera vin i 5-literskanner! Og mykje god mat og fantastisk salatbord!

Dagen etterpå besøkte me plassen der Mississippi startar, framleis i Minnesota. Ein liten bekk som bekkar flest, men artig å ha vore der.
Så for me til Crookston, enda lenger vest, til University of Minnesota, der dei dreiv med forskning på jordbruk og mjølkeproduksjon. Her prøva dei med hormonbehandling på kyrne for å få dei til å mjølke mest mogeleg, det hadde dei ikkje motforestillingar imot.

På kvelden kom vi til Fargo, ein by rett over grensa til Nord-Dakota.
Heile denne ettermiddagen kjørte me gjennom Red River Valley, vverdens frodigaste dal. Sjølv om det slettes ikkje var nokon dal, flatt som ei pannekake. Men frodig!
På det meste var matjorda 5 m på det djupaste. Enorme maisåkrar over alt og anna slags korn. I denne delen er det like mykje dyrka jord som i heile Noreg tilsaman.

Me hadde allerede no opplevd mykje av prærien og dei uendelege slettene, åkrane vart borte med horisonten, og himmelen var så stor.

Anne Berit S. Eidissen

forts neste nr.

LITT OM GÅRDER OG FOLK I BYGDA VÅR Del 3.

Han Albert har en liten rettelse om Olaf Kvammes Solheim som jeg har gjort til Solvang.Vi er enig om at det fortsatt er sol over heimen der inne i Røssåsen.--Men jeg håper indelig at Annie Strand ikke er "dypt såra og vonbråten" over at jeg glemte av heimen ho ei kort tid hadde her i bygda.For den hytta oppå haugen utenfor Bjerkelund var da fra først av en nybyggerheim i bygda vår.

Trolig i 1936 blei denne eiendommen fradelt fra (17)Bakkan no hos Jon-Martin Overvåg.-Ingvart Strand i Holtvika gjekk bare ut til Skoglund og fant sin Annie.Dengang var der ikke Husbanklån å trøste seg til.Derfor kjøpte de den liie stua etter Amund og Berntina oppi Røssåsen,- reiv og bygde opp igjen ute ved "Krøkebærnesset".Ingvart måtte som andre ut i arbeid og senere skoler. Så blei han knyttet til fergefarta Bonåsjøen- Røsvik, og flytta dit -hvor de senere bygde seg et nytt heim. De har tre barn;- Terje , Karin og Leif.-I 1941 overtok Enevold Larssen eiendommen som tilleggs-jord,og dyrka den opp.Familien Bakkeli fra Ballangen bodde der noen år,før Agnar resturerte det og senere solgte det til bruk som hytte.

Han Albert Olsen har lovt å skrive om Ol-Hansagården og de folk og nye heimer som fremkom omkring på dette bruket.- Derfor tar jeg snarveien over Glugga og bortunder Hallarhågen til (14) Grønnvoll.-br.n.81/19,-som blei utskilt fra (15)"Øverstua" Bartold Mosling den 3/10 1898 til Arent Hanssen og hans kone Antonette Johannesdatter.-Jeg er ikke helt sikker på hvor Arent var barnefødt. Beisfjord er nevnt.Reidar Larssen mener der var en bror som heter Nils. Folket.1900 viser en Nils Hansen som bor iOrnesvika. Den viser også at på "Viræk" bor Arent Hansen,-Narvik? Og søstra ? Hanna Hansd.bor i Sørskjomen (Martin Olsens mor). Arent som er født 6/2 1859- finnes ikke i Folket.1865. !! Antonette er født 11/7 1866,-datter til Johannes Amundsen og Johanna Paulsd.-fra Stad i Nordtrøndelag.Brødrene Johannes A., Hans A.(på Bakkan),og Håvard på Nygård kom fra Ulvik i Hardanger. Deres foreldre het trolig Amund ? og Guro ?.- --Arent og Antonette hadde barna;Johannes, Hans,-Bartold,-Ingeborg,-Agnes,-og Sofie.-

Alle flytta ut, men Agnes blei gift med Deberg Larssen,-Holtvik. De overtok etter Arent.De harde tredveåra preget deres liv, som alle andres.Småbruk,-fiske og tilfeldigt anna arbeid.
Etter krigen fikk de bygd seg nye hus. Barna deres; Arthur, Reidar, Arild og Sigmund. Alle fikk seg yrke og heimer utafor bygda.Arthur, som bor på Hemnesberget, har overtatt, og han bor der om sommeren. Reidar har sommerhus på heimstedet. Jorda er bortleid.

---

(15) Br.n. 81/7, "Øverstua", som det het i min barndomstid. Her er vi ved det første av de virkelig århundregamle hovedbrukene. Det har stadig skiftet slekter her, unntatt slekta som nå har vært der i ca. 80 år. Jeg tror bare at iflg. Folket. 1801 bodde her en Mons Klæbo (56 år), Liland? med sin kone Giertrud Axelsdtr. (58 år).De var barnløse, men hadde tre fosterbarn og hele åtte tjenestefolk! I 1815 overtok Johannes Torstensen fra Hardanger. Kona hans er av mitt folk på Kongsbakk og heter Maren Pernille Christensdatter. Vi finner "Enken Maren Pernille o.s.v." i vår "Skogdeling av 1846" som ligger i vår skuff. - I 1846 skjøtet Maren bruket til Bertil Mosling (Fagernesfolket). Han er enno å finne i "Jorddeling av 1865", som også ligger i skuffen.

Her har så vært flere forpaktere. Under (14) nevntes Johannes A. og Johanna Paulsd. Folket. 1865 viser oss at da er disse brukere sammen med Bartold Mosling i "Øverstua". Og da er Johannas foreldre: Paul Toresen og Jonette Johnsd. også der som "føderådsfolk".Mens Folket. 1900 viser at Johanna Paulsd. er "kårkone" hos datteren Antonette (14). Mannen, Johannes A. samt Bartold M. er kårfolk i Øverstua hos forpakteren Ole Anders Kvamme fra "Bøgstad Søndfjord" -(Hardanger?). Kona hans er fra Lødingen og heter Anna Kvamme. Og barna deres er kjenninger: Olav, Angel, Olga, Anders og Olufine.

Etter dem var det vel en Johansen ("amerikaneren") som var bruker, før Oluf Olsen overtok i 1908. Han var fra Karvik (Årstein) i østre Vågan.Kona hans, Ane Svendsen , kom fra Overhalla, Namsen. Deres barn: Einar, Olise, Odin, Amalie, Ragnhild, Magda og Petra. Og så Karl, som fortsatte etter faren, med kombinasjon småbruk, fiske og annet arbeid som forefantes.

Karl ble gift med Gudrun Olsen, datter av Peder og Elise Olsen fra Pundslett ved Holandshamn i Vågan. Karl og Gudrun

fikk barna: Ester, Arne, Jenny, Gunvor, Oddvar, Rolf, Ann-Elise og Steinar. Ingen av barna bor på bruket. Harry Johansen, som var gift med Jenny, bygde seg hus oppe på Bårstuhaugen. - Den lille røde stua som Oddvar nå har til sommerhus, er bygdas eldste hus. Det var kårstua inntil selve hovedhuset ble revet (nårtid vet jeg ikke) Jeg har den på et foto -tatt i 1901.

Karl bygde nytt våningshus på øversida av vegen etter siste krig. Her bor han nå som den eldste i bygda.

Nå får jeg stoppe for denne gangen. Det er kort veg til neste hus, Mellastua. Disse gårdene her ute i gammelbygda er hver seg så rike på historie og personer ut gjennom hundreårene at det kanskje kan bli for mye stoff av dette. Jeg må bare være kort beskrivende, enda hver gård kunne fortelle side opp og side ned om folk og hendelser. Det får stå over til ei "Bygdehistorie" blir skrevet. Johan Bojers "Den siste viking" og Andreas Markussons "Landet og leia" kunne godt ha hatt denne gamle grenda som modell.

JøKo

Et enkelt Hjem bar saa tit et Land,
naar ud det sendte dets Frelsermand.
Og mange tusind af Hjem det var,
som Landet frelst ifra Slaget bar.
Og det, som bærer det gjennem Freden
er Hjemmets Pulslag i Travelheten.

Fra;" Jeg kjører frem - -" av Bj. Bjørnson.

--- --- ---- ---- ---

Trenger ei slotte, vi vil kun et hjem,
fattig men lunt under under fonnenes brem.
En feller furuens malmhårde legg,
en snitter sjønnhet i tømrede vegg.
Sammen så heiser vi hjemmets flagg
høyt på vårt tak.

Fra;"Brøyte seg rydning-" av Wilhelm Krag.

NORWAY CUP

Guttelaget til Håkvik Idrettslag, som har spillere fra Vidrek på laget, reiste i juli til Oslo for ådelta i Norway Cup. Som ferie betraktet ble turen meget vellykket, melder de. Det var eventyrlig å være i hovedstaden sammen med tusenvis av andre barn og unge fra inn- og utland. Sportslig sett ble ikke resultatet noe åskryte av. Først møtte de Bergenslaget Øygarden, som var freidige nok til å lede 3-0 etter bare 10 minutter. Resten av kampen vant Håkvik 2-1, men altså tap.

Vi vet ikke om østlandslaget Skjetten betjente seg av skitne triks i den neste kampen, men de påførte i alle fall Håkvik et nytt nederlag, 0-2.Deretter var Håkvik uheldig nok til å møte det sterke og ambisiøse Sandefjordlaget Runar. Ny smell, 4-0. Dermed var våre helter utslått av turneringa, og kunne nyte livet og kose seg. De merket seg at det var et brasiliansk puttelag som spilte blendende god fotball, og bestemte seg for å heie fram dette laget. Dette ga gode resultater, for Brasil tok alle stikkene og vant sin klasse.

På et puttelag fra Oslo, Ready, het en av spillerne Andreas Indregard, 12år. Ready vant en kamp, men blei seinere utslått.

Tre erindringer

April-mai 1940: Bygda er full av fremmedlegionærer og polakker, soldater som er landsatt fra engelske og franske marinefartøyer i Ballangen og Skjomnes. De settes inn i kampene i Beisfjord, Ankenes, Håkvikdal og Håkvik for å drive ut tyskerne som kom til Narvik 9. april.

Disse brunkledde soldatene har forskjellig bakgrunn. Fremmedlegionærene kom visstnok rett fra fransk Algerie i Afrika. De er yrkessoldater, og de er frivillige. Her er folk fra flere forskjellige land som frivillig vil være krigere. Mange av dem har rømt fra et eller annet straffeforhold i det sivile. Der er altså mange skumle karer, som en også språklig ikke forstår. "Snakking" foregår mest med tegnspråk, litt blanding tysk/engelsk, og svensk. Slik er det også med polakkene.

Da Hitler og Stalin delte det ulykkelige Polen mellom seg høsten 1939, flyktet mange polakker til Frankrike og England. Her meldte de seg frivillig til kamp mot tyskerne, og de ble satt opp i en egen bataljon.

Alle disse karene hatet tyskerne, og med god grunn. De kjøpte bl. a. alt av kniver (tollekniver) og demonstrerte villig hvordan de skulle drepe tyskere. Skjære over strupen og andre nødvendige organer- lenger nede.

Soldatene hadde biler og alt mulig materiell med seg. Mye kaffe - og rom (brennevin) ble drukket. De lå på loft og låver overalt, var ofte fulle og galne og sloss mye. De gjemte utstyret rundt husene og under trærne i hagen. Tyske fly skjøt og bombet etter dem. Virkelig utrivelige tider også for bygdas folk som skulle stelle med sitt oppi dette levenet.

Men tyskerne ble jaget ut av Narvik-området, og mange av disse "våre" soldater falt her i fremmed land. Vi finner gravene deres på Håkvik og Narvik gravlund.

Høsten 1944: En kaotisk og trist tid for alle som var nedkjørt av okkupasjon og krig. Verst var det for alle tvangsevakuerte finnmarkinger. Deres hus og eien dommer ble rasert og brent, og folk ble jaget verre enn dyr fra heimer og grender. Tyskerne

stjal mye av sakene deres og lagret i dunger ute på marka. Rundt omkring husene og ellers på jordene stod her massevis av runde finertelt med en rund ovn i midten. Her tok tyskerne inn om kvelden etter en lang dag i lastebiler o.likn.,sov over natta og så videre neste morgen. Ferjer og store landgangsprammer flyttet dem døgnet rundt over Skjomen. Karene stjal alt de fant til brensel, selv gjerdestolper var en ikke trygg for. Alle var oppstresset av å rømme unna og berge livet fra voldsom forfølgelse av russerne på nordfronten.

Noe taktfast marsjering med sang og musikk forekom ikke nå mer.Men mange av dem var frekke og utrivelige.

Høsten 1987; Vi har disse septemberdagene sett bare en liten gjentakelse av dette. Norske militære har transportert langs veien og bare litegrann ligget i bivuakk her i bygda. Denne gang var her 6-7000 mann med i øvelsen, og ca. halvparten av folk og materiell dro her forbi. - Den tyske Finlands-hær var mange, mange ganger større. Største delen av denne ble evakuert ut over Kilpis/Skibotn og sørover riksvegen her.

Disse karene vi hadde nå i høst var jo våre egne. Og vi som har vært soldat for 20-40 år siden, kjente jo situasjonen igjen. Med intense "flyangrep" og svirrende helikoptre, med brå oppbrudd og hissig "nærkamp". Det vanskeligste var oftest å bli enige om hvem av partene som var "død" i striden.

Det var jo ganske plagsomt når en nå stod i potetåkeren med disse flygende fugler nedover hodene på seg. Lilly spøkte litt og kasta potet etter dem. Og karene oppi vinduene var med på det og vinket tilbake.

Det hadde vært verre om de som hadde leir hes borte på Gjerdhaugmarka hadde brukt sine "poteter". Målsøkende laserstyrte raketter med "tilbudspris" ca. 400000 kr stykket.

Jeg synes disse flyene fløy uansvarlig lavt rundt i terrenget vårt.Og jeg tror tragedien med flystyrten i Håkvikdalen var en følge av unødig dristighet.Det var uhyggelig med disse jetjagerne når de i rasende fart kom stupende nedover mot sitt mål. - Vi vet jo at dette var fredsøvelser, og vi håper for all framtid at våre karer må slippe å yte sin ungdom på ødeleggende krig.

JøKo

JEG VIL GRATULERE HELGE, GERDA, BJØRG, JØRGEN, OG OLGA MED 60 ÅRSDAGEN DE ENTEN HAR HATT ELLER FÅR DETTE ÅRET.

ÅSE.

Austavinden stiller seg pent bak i rekka blandt gratulantene, og roper tre ganger tre HURRA!!!!

NYE HYTTER UTAFOR FINNGAMNESSET.

Martin Indregard har solgt hyttetomter ved Finngamnesset. Den første hytta står alt ferdig, og flere ~~og flere~~ er under oppføring. Vei og felles parkeringsplass er blitt anlagt. Her kan du se hvem de nye ferie-naboene er.

Bente og Jan Kristiansen	Ankenesstrand
Rigmor og Reidar Pettersen	Håkvik
Alfhild Hansen	Narvik
Yngve Torgersen	-"-
Anne Elvebach	-"-
Sigmund Haugan	-"-
Eli Torgersen og Kurt Garnes	Håkvik
Trond Indregard	Narvik
Jan William Karlsen	-"-
Elinor og Sven Erik Nilsson	-"-

Hytte-eierne har ei stor felles nausttomt, slik at nausta blir stående på geledd ved sida av hverandre.

S. THORSTENSEN A/S
8540 BALLANGEN
* * * * * * * *
Pris og kvalitet -
fører oss i tet.

LØNNSKONTO
MED
9%
RENTER FRA FØRSTE KRONE
— 10% rente på alt over 20.000.-
BARE I Narvik Sparebank

A. ANTONSEN
DAGLIGVARER – SKIPSHANDEL
8520 Ankenesstrand
★ ★
Tlf.: 56154 – priv. 56156

mazda
★ ★ ★
NYBILGARANTI!
3 ÅR ELLER 100.000 KM.
★ ★ ★
FAGERTHUN BIL A/S
8500 NARVIK
TLF (082) 56 611

Myklevold og sønner
BALLANGEN - ANKENES
FERSKE BRØD OG KAKER,
KJENN HVOR GODT DET SMAKER!

HAVNA TRENINGSSENTER
Innehaver Fysioterapeut Bjørn Nyttar
Fagernesvn. 3 - 8500 Narvik
Telefon 45450
— *Trening* — *Boblebad*
— *Badstu* — *Solstudio*

GOD PARKERING
ankenes fargesenter a.s
Ankenesv. 275, tlf. 57 167, 8520 Ankenesstrand
Alt hva du trenger av belegg og tapet,
vi har det på tilbud - selv beste kvalitet.

NORD-NORGES STØRSTE
SIVILTRYKKERI
NOR TRYKK
A/S NOR-TRYKK NARVIK
PARKHALLENE, POSTBOKS 177, 8501 NARVIK
TELEFON (082) 44 595

Husqvarna
Motorsagekspertene.
Vi har Husqvarna
50 Rancher
NYHET!
ARNØY&CO
Fagernesveien 8 – 8500 Narvik

N E S T E N U M M E R
A V A U S T A V I N D E N
K O M M E R T I L
J U L